

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA
SZOCIÁLIS ÜGYEKÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁR

Iktatószám: II/2617-6/2021/KODIF

Hiv. szám: III/3239-2/2021.

Melléklet: -

Tárgy: válaszadás a III/3239-2/2021. számú
végzésre

[REDACTED]
részére

Alkotmánybíróság

Budapest

Donáti u. 35-45.

1015

Tisztelt [REDACTED]

Az ünnepnapokra eső elmaradt időszakos kapcsolattartás pótlásával összefüggő, III/3239-2/2021. számú végzésben foglaltakkal kapcsolatban tisztelettel a következőkről tájékoztatom:

Ahogy azt a IV/151/2021. ügyszámú indítvány vizsgálatára irányuló eljárásban benyújtott amicus curiae beadványunkban is kifejtettük, szakmai álláspontunk szerint a támadott rendelkezés, a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 30. § (5) bekezdésének utolsó fordulata, amely szerint az ünnepnapokra eső elmaradt időszakos kapcsolattartás nem pótolható, nem tartalmaz indokolatlan korlátozást. A rendelkezés az érintett gyermekek érdekében csökkenti a feleslegesen vitássá tehető ügyek körét azzal, hogy a gyakorlatban megvalósíthatatlan pótlási kötelezettség előírását mellőzi.

A különélő szülő és a gyermek kapcsolattartáshoz való joga az Alaptörvényben a magánszféra-védelem [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés], valamint a gyermeknek a gondoskodáshoz [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés] és a szülőnek a neveléshez való joga [Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdés] részeként alapjogi rangra emelt jogosultság.

Az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést. A nevelés – amely részben megegyezik a szülői felügyelet gyakorlásával, de részben más, több annál – a gyermek életében való közreműködés, amely a gyermek sorsát érintő lényeges kérdések eldöntésében való részvétel mellett – amely a különélő szülőt akkor is megilleti, ha a szülői felügyeletet a másik szülő gyakorolja – elsősorban a rendszeres és folyamatos kapcsolattartás útján biztosítható.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:178–4:185. §-ai tartalmazzák a kapcsolattartás jogának és kötelezettségének alapvető normáit, a részletszabályokról pedig a Gyer. rendelkezik.

A Ptk. Családjogi Könyvében kiemelt szempont a gyermek érdeke, nemcsak a kapcsolattartás, hanem minden más, a gyermeket érintő kérdésben is. A Ptk. Családjogi Könyve a vonatkozó nemzetközi egyezményekkel összhangban alapvető szinten mondja ki, hogy a családi jogviszonyokban a gyermek érdeke és jogai fokozott védelemben részesülnek [Ptk. 4:2. § (1) bekezdés].

A kapcsolattartás mind a gyermeki jogok, mind a szülői jogok érvényesülése szempontjából alapvető intézmény. A Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) határozottan megfogalmazza a 9. cikk 3. pontjában, hogy az Egyezményben részes államok tiszteletben tartják a mindkét szülőjétől vagy a szülők egyikétől különülő gyermeknek azt a jogát, hogy személyes kapcsolatot, közvetlen érintkezést tarthasson fenn mindkét szülőjével, kivéve, ha ez a gyermek legfőbb érdekével ellenkezik. A Ptk. 4:178. § (1) bekezdése is úgy rendelkezik, hogy a gyermeknek joga, hogy különülő szülőjével személyes és közvetlen kapcsolatot tartson fenn. A gyermeket nevelő szülő vagy más személy köteles a zavartalan kapcsolattartást biztosítani. A gyermekétől különülő szülő – ha a bíróság vagy a gyámhatóság eltérően nem rendelkezik – jogosult és köteles gyermekével kapcsolatot tartani [Ptk. 4:178. § (2) bekezdés].

A kapcsolattartásról a házassági vagy a szülői felügyelet rendezése iránti perben a szülők egyezsége köthetnek; egyezségük hiányában a kapcsolattartásról – kérelemre vagy a gyermek érdekében hivatalból – a bíróság dönt. Ha házassági vagy a szülői felügyelet rendezése iránti per nincs folyamatban, a kapcsolattartásról a szülők megegyezésének hiányában a gyámhatóság dönt. 2021. január 1-jétől, ha a kapcsolattartás kérdésében korábban a bíróság döntött, a kapcsolattartás megváltoztatását is a bíróságtól lehet kérni [Ptk. 4:181. § (4) bekezdés].

A Ptk. 4:181. § (3) bekezdése szerint a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban rendelkezni kell a kapcsolattartás gyakoriságáról, időtartamáról, folyamatos vagy időszakos voltáról, arról, hogy felügyelt kapcsolattartásra kerül-e sor, továbbá a gyermek átadásának és visszaadásának helyéről, idejéről és módjáról, a kapcsolattartás elmaradására vonatkozó értesítési kötelezettségről és az elmaradt kapcsolattartás pótlásáról.

A szülőknek a gyermek nevelése során – akkor is, ha a szülői felügyeletet közösen gyakorolják és akkor is, ha erre a bíróság csak egyiküket jogosította fel – együtt kell működniük és tájékoztatniuk kell egymást a gyermekkel kapcsolatos kérdésekről (Ptk. 4:173–4:177. §). A Ptk. 4:182. §-a pedig kifejezetten a kapcsolattartási szabályok körében rendelkezik a gyermek érdekében a szülők tájékoztatási kötelezettségéről, illetve egyértelműen szól arról, hogy a jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül pótolni kell. A Ptk. a kapcsolattartás pótlása szempontjából nem tesz különbséget az elmaradt kapcsolattartás folyamatos vagy időszakos jellege – adott esetben ünnepnapokra szóló meghatározása – között. Az elmaradt kapcsolattartás pótlásának – függetlenül a kapcsolattartás jellegétől – célja, hogy a gyermek minőségi időt töltsön különülő szülőjével. Az elmaradt kapcsolattartás pótlása tekintetében a Gyer. 30. §-a állapít meg speciális szabályokat. Ennek keretében rögzíti a szabályozás, hogy az ünnepnapokra eső elmaradt időszakos kapcsolattartás nem pótolható.

A kapcsolattartás rendezéséről szóló gyámhatósági, bírósági döntésnek minden esetben tartalmazni kell az időszakos kapcsolattartás szabályait. Általános tapasztalat, hogy iskoláskorú gyermekek esetében a tanítási szünetek időszakába eső ünnepnapok (tipikusan a karácsony és a húsvét) vonatkozásában külön rendelkezéseket tartalmaz a döntés, még hozzá azért, hogy mindkét szülő megélhesse gyermekével az adott ünnepkör élményeit. Tekintettel arra, hogy az ünnep megismételhetetlen, kvázi pótolhatatlan, az arra eső elmaradt kapcsolattartást teljes mértékben megegyező módon csak ugyanazon az ünnepnapon, azaz például

a következő karácsonykor, húsvétkor lehetne pótolni. Az ünnepnap nem csak egy átlagos nap, ahhoz szokások, hagyományok kapcsolódnak. Egy átlagos hétfői kapcsolattartás nem tudja ugyanazt az élményt adni a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult szülő vagy más hozzátartozó számára, mint ha arra az ünnep időszakában került volna sor.

A jogalkalmazói jelzések alapján nehézséget okozott az ünnepnapra eső elmaradt kapcsolattartás pótlására a megfelelő időpontot megtalálni. Egy „átlagos” nap nem adja vissza az ünnep hangulatát, más napot pedig nehéz találni a pótlásra, még akkor is, ha az iskolai szünetre esik az ünnep. A jogalkalmazói tapasztalatok szerint, ha az adott ünnepnapon – akár például a gyermek betegsége, akár a kapcsolattartásra kötelezett rosszhiszemű megatartása miatt – elmarad a kapcsolattartás, akkor arra jellemzően az azt követő napokban sem kerül sor. Ha a tanítási szünet alatt nem kerül sor a pótlásra, akkor még nehezebb a megfelelő napot megtalálni, mert általában az egyik hétfője a folyamatos kapcsolattartásra szolgál, a másik pedig a folyamatos vagy a nem ünnepnapra eső időszakos elmaradt kapcsolattartás pótlási időpontja. Álláspontunk szerint az sem szolgálná a gyermek érdekét, ha az ünnepnapra eső elmaradt kapcsolattartás pótlására akként kerülne sor, hogy a következő évben a gyermek a teljes ünnepet (a kétnapos ünnepek mindkét napját) a kapcsolattartásra jogosulttal töltené. A gyermek érdeke, hogy mindkét szülőjével és mindkét szülőjének családjával megünnepelhesse az adott ünnepet.

A kapcsolattartás tartalmát, gyakorlását illetően a Ptk., illetve a Gyer. csak keretszabályokat rögzít. Konkrét esetben a kapcsolattartásról a bíróságnak, illetve a gyámhatóságnak kell differenciáltan, az adott eset körülményeinek megfelelően határoznia. Ehhez indokoltnak tűnik a keretszabályok olyan irányú meghatározása, hogy a jogalkalmazónak az egyedi ügyben megfelelő mérlegelési lehetősége lehessen a gyermek érdekeit messzemenőig figyelembe véve dönteni. A mérlegelési jog biztosítása álláspontunk szerint azokban az esetekben indokolt, amikor az annak keretében meghozott döntés végrehajtására reális lehetőség van.

A Gyer.-ben a folyamatos és az időszakos kapcsolattartás egymáshoz való viszonyát rendező jogszabályi rendelkezések [Gyer. 27. § (5) bekezdése, 29/A. § (6) bekezdése és 30. § (5) bekezdése] célja, hogy megkönnyítsék a kapcsolattartásra vonatkozó szabályozás önkéntes betartását és ennek hiányában a végrehajtását is. A Gyer. 30. § (5) bekezdése a lehetséges viták számát csökkenti azzal, hogy a gondozó szülő által a gyermekével együtt tölthető időszakot elismeri olyan módon, hogy az alatt nem kell elmaradt kapcsolattartással számolni, valamint egyértelművé teszi az ünnepnapon időszakos kapcsolattartás szerepét, amelynek pótlása az ünnep elmúltával nem rendelhető el.

Ahogy azt az amicus curiae beadványban is kiemeltük, a Gyer. 30. § (5) bekezdés második mondata csak az ünnepnapokra eső elmaradt időszakos kapcsolattartás tekintetében mondja ki, hogy az nem pótolható. A tanítási szünetekben és az ünnepi időszakokban (a konkrét ünnepnapok kivételével) elmaradt időszakos kapcsolattartást pótolni kell.

Kérem tájékoztatásom szíves elfogadását.

Budapest, 2021. november „ 8 ”...

Üdvözlettel:

Fülöp Attila
államtitkár

A dokumentum elektronikusan hitelesített.
Dátum: 2021.11.08 14:08:44
Emberi Erőforrások Minisztériuma
Kiadmányozta: Fülöp Attila

